

Posudek oponentky, FHS UK Praha

Autorka: Kateřina Kudělová

Název práce: Případ English campu. Od entusiasmů k byrokratizaci dobrovolnictví.

Oponentka: Mgr. Magdaléna Šťovíčková Jantulová

Studentka Kateřina Kudělová zpracovala případovou studii jí vybrané OOS, přičemž se rozhodla zaměřit na „transformaci dobrovolnické činnosti, u jejíž vzniku stála skupina nadšenců, v byrokratizovaný projekt“ (s.7). Konkrétně si kladla otázku: „jaká je povaha a jak se v průběhu pěti let transformoval English camp Děvín, a jak tuto transformaci hodnotí jako dobrovolnické pracovníce jeho organizátorky“ (s.7).

Výběr tohoto tématu autorka zdůvodňuje osobními motivacemi (působení v organizaci, zájem o péči o děti, dobrovolnickou činnost). Zdůvodnění volby tématu výzkumu by však mělo obsahovat nejen osobní motivace autorky, ale také odborné zdůvodnění. Proč vůbec dané poznání vytvářet, jak koresponduje s odborným věděním, které na dané téma bylo již publikováno. Je cílem práce přinést nějaké nové teoretické poznání či v praxi řeší nějaký problém? Tyto otázky mě provázely (bohužel) při čtení celého textu.

První dvě kapitoly teoretická část představují spíše přehled řady definic učebnicového typu na téma občanská společnost, dobrovolnictví. Autorka v těchto kapitolách představuje řadu definic, otázkou však je, nakolik je tento přehled definic pro práci autorky prospěšný, které z nich využila pro formulaci výzkumných otázek, pro interpretaci dat. Toto v práci není uvedeno. Další kapitola teoretické části (2.3.) začíná tvrzením, že: „Moderní občanská společnost a s ní i oblast dobrovolnictví podléhá v současné době byrokratizaci“ (s.22). Bohužel toto tvrzení není podpořeno žádným odkazem na zdroj a tak je otázkou, odkud při formulaci tohoto tvrzení studentka čerpala. Navíc není jasné, proč teoretická část se věnuje byrokratizaci, když výzkumné téma je zaměřeno na transformaci určité konkrétní NNO. Naopak tématu transformace se autorka v teoretické části nevěnuje vůbec a tak se můžeme jen domnívat, že měla namysli organizační transformaci, přičemž jedním z projevů této organizační transformace může být i byrokratizace. V teoretické části se zdá, že autorka od začátku výzkumu již věděla, jaký bude závěr, otázkou tak je, proč realizovala tento výzkum. Aby potvrdila svou hypotézu? Proto však kvalitativním typ výzkumu nerealizujeme. K čemu

nám takovýto výzkum je? Jaké poznání nám může přinést? Vzhledem k tomu, že autorka byla také sama jednou z respondentek a v organizaci dlouhodobě působí, vzniká také otázka, jestli byla dostatečně reflexivní v průběhu sběru, analýzy a interpretace dat. Následující kapitola o profesionalizaci dobrovolníků je krátká a opět je otázkou, proč byla do teoretické části zařazena. Obecně, teoretická část je zpracována především z několika málo českých zdrojů. Odkazy na zdroje v textu jsou ne vždy formálně správně provedeny a to v případě, když v jedné větě je tečka jak za větou, tak za závorkou s označením citace.

K metodologii projektu. Volba výzkumné strategie je zdůvodněná. Jako jednu z technik sběru dat studentka zvolila narativní interview. Není jasné, proč pro označení rozhovorů, který realizovala, zvolila právě označení narativní. Z popisu v metodologické části i prezentovaných dat nic nenasvědčuje, že se jednalo právě o narativní rozhovory. Navíc nebyla realizována ani narativní analýza těchto rozhovorů. Autorka sice uvádí, že realizovala účelový výběr vzorku, ale neuvádí, jak a proč vybrala zkoumaný případ. Opět zde vzniká otázka, proč byl realizován výzkum právě této organizace, jaké poznání nám může přinést? Pokud se má jednat o účelový výběr vzorku, za jakým účelem zvolila autorka tento případ?

K empirické části práce. První část empirické práce je deskriptivním popisem transformace organizace, přičemž celá transformace je prezentována jen na příkladu formalizace dokumentů (s využitím dokumentů organizace). Interpretace této části je provedena až na závěr, je dost zkratkovitá a neopírá se o další odbornou literaturu. Závěr této části není překvapiví, studentka opět konstatuje, že došlo k byrokratizaci projektu, což však dokládá jen tím, že se mění množství a podoba dokumentů, které organizace používá. Byrokratizace se přece ale nepojí jen z formalizací dokumentů. Ano, je to jeden ze znaků, ale jen jeden z. Prosím o vysvětlení, jak studentka došla k velice jasnému závěru, že v organizaci došlo k byrokratizaci.

V empirické části 4.2, kde autorka prezentuje data z rozhovorů, prezentuje téma, které nebylo uvedeno v rámci výzkumných otázek, a to motivace aktérek pro dobrovolnickou činnost. Rozumím tomu, že toto téma se mohlo v průběhů rozhovorů objevit jako důležité, ale pak mělo být při psaní závěrečné zprávy z výzkumu (bakalářské práce), včleněno do výzkumných otázek a provázáno s ostatními tématy. Na druhé straně je ocnitelné, že

studentka při analýze tohoto tématu využila odbornou literaturu a tak tato kapitola je lépe zpracovaná než předchozí, kdy prezentovaná zjištění jsou interpretována s využitím odborné literatury.

I v jedné z dalších kapitol (4.2.4.) se opět studentka odchyluje od tématu práce, které deklarovala v úvodu práce a věnuje se evaluaci projektu z pozice aktérek. Prezentuje benefity a překážky, které aktérky vnímají jako důležité. Je otázkou, proč tato kapitola byla zařazena, jak se vztahuje k tématu práce. Ve výzkumných otázkách autorka deklaruje, že chce hodnotit transformaci projektu, ne projekt jako takový.

Při čtení empirické části práce je patrné, že změny, které se během posledních pěti let odehrály ve zkoumaném projektu jsou především změny organizačního charakteru. Škoda jen, že si studentka nenastudovala také vhodnou literaturu z oblasti sociologie organizace, protože by jí to umožnilo pojmenovat a porozumět popisovaným změnám v organizaci. Souvisí to také s nedostatečným teoretickým uchopením konceptu transformace organizace, o kterém už jsem se výše zmiňovala.

Studentka vychází v empirické části ze dvou zdrojů dat – dokumentů, rozhovorů – škoda jen, že je analyzuje odděleně. Nedochozí tedy k triangulaci dat, to co je pro případovou studii, kterou zvolila, typické.

K závěrům práce. Jedním ze závěrů, které práce přináší je, že: „projekt založený na principu komunitního dobrovolnictví a entusiasmů dobrovolnic se v průběhu pěti let transformoval v projekt s prvky byrokratizace a standardizace“ (s.64). Není však uvedeno, o čem toto zjištění vypovídá. Jedná se o ojedinělý jev či všeobecnější trend? Čím je tato změna ovlivněna, jaké má důsledky např. pro naplňování cílů organizace, dobrovolnictví či konkrétněji motivace dobrovolníků, kterým věnovala studentka v práci pozornost...

Sama studentek v závěru práce cituje z knihy Marie Dohnalové, že jednou z důležitých funkcí OOS dobrovolnictví v moderní společnosti je servisní funkce, kdy doplňuje služby státu. Je patrné, že tato funkce je v dnešní české společnosti určitými aktéry zpochybňována a právě studie jako je tato, které se věnují porozumění fungování OOS, by mohly být užitečné v diskuzi o roli OOS v dnešní společnosti, jen by bylo potřeba, zvolené téma transformace OOS

zasadit do širšího kontextu vědění a od začátku přemýšlet, proč má smysl takovýto výzkum realizovat. Na této práci je patrné, že pro dobrou odbornou práci nestačí jen metodologicky dobře formulovaná otázka, metodologicky správně realizovaný výzkum, ale důležitý je také promyslet cíl celého výzkumu, tak aby bylo jasné, proč výzkum vůbec realizovat. Pokud se tak nestane, výzkum se může omezit jen na deskriptivní popisy určitých procesů, však bez interpretace významů těchto procesů, bez jejich porozumění.

Protože se však jedná o bakalářskou práci, tak musí konstatovat, že až několik pochybení, která jsem uvedla v posudku, práce splňuje nároky bakalářské práce a tak práci doporučuji k obhajobě.

Hodnocení: velmi dobře

V Praze 31.8.2018